

Hakan Wrengel

ZASTOSOWANIE "MODELU MINNESOTA" W LECZENICTWIE ODWYKOWYM W SZWECJI*

Mało kto dzisiaj wie, iż Szwecja była pierwszym krajem na świecie, w którym już w latach 1880-tych narodziły się początki ruchów trzeźwosciowych. Z tamtych lat wywodzi się też żywa tradycja organizowania klubów abstynenckich, związanych z rozwojem liberalnych i socjalistycznych nurtów w życiu politycznym kraju. W początkach XX wieku zaczęły powstawać pierwsze placówki leczenia alkoholików, w których główną metodą były sposoby awersyjne, stosowanie disulfiramu, a czasem prowadzenie psychoterapii transakcyjnej. Kuracja trwała zwykle około trzech miesięcy i była nastawiona głównie na odtrucie i "wysuszenie" alkoholika.

"MODEL MINNESOTA" W SZWECJI

Model Minnesota powstał 40 lat temu w stanie Minnesota, dokąd najchętniej - może ze względu na podobieństwo klimatu

* Skróć referatu

i pejzażu - przybywali imigranci ze Szwecji. Fakt ten nie był zapewne przypadkowy - Szwedzi zawsze pili bardzo destruktywnie: nie tak jak Włosi czy Francuzi, by się rozweselić, lecz żeby się upić. Nic więc dziwnego, że właśnie w Minnesocie, gdzie tego typu picie musiało rzucać się w oczy na tle reszty amerykańskich mieszkańców, narodził się skuteczny sposób leczenia alkoholików.

W początkach lat osiemdziesiątych pierwszych dwustu alkoholików przeszło leczenie odwykowe w takich ośrodkach amerykańskich, jak Hazelden, St. Mary's, Twintown, Freeport, Chit-Chat i Betty Ford, a także nie mówiący po angielsku - w podobnych zakładach odwykowych w Islandii. Wszyscy oni wrócili do Szwecji z jednym wspólnym przekonaniem, że "kuracja jest odkryciem, aie podstawą trzeźwości jest AA" (Treatment is discovery, AA is recovery). Oni też zapoczątkowali błyskawiczny rozwój ruchu Anonimowych Alkoholików.

Na początku wysuwano w Szwecji wiele wątpliwości co do przydatności "amerykańskich" ośrodków leczniczych oraz ruchu AA w Szwecji. Często wysuwano argument, że Szwedzi są inni niż Amerykanie i przywiezione stamtąd metody nie będą skuteczne. Wkrótce jednak okazało się, że obawy te były bezpodstawne. Ruch AA rozwinął się z pięciu grup w połowie lat osiemdziesiątych do ponad dwustu obecnie. Równie skuteczne były profesjonalne przedsięwzięcia terapeutyczne.

W 1985 roku powstał w Szwecji pierwszy ośrodek oparty na Modelu Minnesota, a w ślad za nim do dnia dzisiejszego powstało w sumie 40 placówek odwykowych opartych na amerykańskim modelu leczenia alkoholizmu. Badania prowadzone systematycznie od 1985 roku wskazują, iż zakłady te osiągają 50. procent skuteczności leczenia (rozumianej jako pomoc pacjentom w zachowaniu nieprzerwanej abstynencji, sprawdzanej kolejno po 3 miesiącach, 6 miesiącach, a następnie po pierwszym i po drugim roku od zakończenia leczenia). Zestawienie tych statystyk z poprzednio uzyskiwaną 3-procentową efektywnością dawnych metod przekonuje niezbitcie, iż metoda Modelu Minnesota, którą Amerykanie uznali za najlepszą, okazała się również najskuteczniejsza w odniesieniu do warunków szwedzkich.

MIEJSCE LECZNICTWA ODWYKOWEGO W SYSTEMIE SŁUŻBY ZDROWIA W SZWECJI

W połowie lat osiemdziesiątych dosłownie kilka osób zaangażowało się osobiście w upowszechnianie w Szwecji idei leczenia alkoholików według Modelu Minnesota. Uzyskali oni poparcie władz państwowych. Ośrodki odwykowe zaczęły się rozwijać we wszystkich miastach i regionach kraju. Profesjonalna służba zdrowia z początku nie stawiała żadnego oporu wobec nowej koncepcji leczenia odwykowego, lecz ostatecznie, gdy okazało się, że powstało 40 zakładów i że rzeczywiście działają one skutecznie dla większości pacjentów, pojawiły się kontrowersje między ludźmi leczącymi alkoholików według dawnej i nowej metody.

W tym roku została otwarta pierwsze roczne szkoły dla paraprofesjonalnych instruktorów terapii alkoholowej w czterech uniwersytetach szwedzkich. Ma to zapoczątkować praktykę uzyskiwania licencji, uprawniających do zawodowego pełnienia roli terapeuty do spraw alkoholizmu w ramach wielodyscyplinarnych zespołów, przez te osoby, które nie posiadają for-

malnego przygotowania w dziedzinie psychologii lub psychiatrii.

Pierwsze ośrodki w Szwecji miały charakter stacjonarny. W 1988 roku powstały pierwsze programy ambulatoryjne oparte na Modelu Minnesota. Wszystkie te ośrodki działają - jak dotąd - w ramach prywatnej służby zdrowia. Jednakże już w ciągu najbliższego roku oddziały odwykowe oparte na Modelu Minnesota będą tworzone także w państwowych szpitalach w Szwecji.

z angielskiego tłumaczyła Ewa Woydyłło